

Adrienn Hetei

De vreedzame bevrijding

Michiel de Ruyter-herdenking in Debrecen

Zoals elk jaar, werd ook in februari dit jaar de Nederlandse admiraal Michiel Adriaenszoon de Ruyter in Debrecen herdacht. Hij bevrijdde op 11 februari 1676 in Napels 26 protestantse Hongaarse predikanten van de galeien.¹

Na de pandemie konden dit jaar weer studenten, docenten en belangstellenden de ceremonie bij het galeislavenmonument bijwonen. Béla Baráth, rector van de Gereformeerde Theologische Universiteit Debrecen, en Gábor Pusztai, hoofd van de vakgroep Nederlands aan de Universiteit Debrecen hielden een korte toespraak in de aanwezigheid van de pers en hierna legden ze een krans bij de gedenkzuil.

Béla Baráth benadrukte hoe de zuil sinds zijn oprichting in 1895, aan de Hongaarse protestanten herinnert die voor hun geloof pleitten. Het decennium van de rouw (1671–1681), het hoogtepunt van de contrareformatie in Hongarije, begon 352 jaar geleden. Het was een moeilijke periode voor de Hongaarse protestanten. 350 jaar geleden, in 1673, werden de studenten en docenten van de gereformeerde hogeschool in Eperjes verjaagd, het belang van de gereformeerde hogeschool in Sárospatak nam ook duidelijk af. In deze omstandigheden werd de rol van Debrecen en van de gereformeerde hogeschool aldaar opgewaardeerd. De protestanten in Nederland volgden het lot van de Hongaarse geloofsgenoten met steeds meer zorg en belangstelling. De Nederlanders hielpen de Hongaarse studenten die aan verschillende Nederlandse universiteiten een studie volgden met verschillende beurzen. In Utrecht werd driehonderd jaar geleden de eerste keer een Hongaarstalige dienst gehouden. Deze gebeurtenis werd dit jaar in Utrecht en ook in Zwolle herdacht.

Studenten en docenten van de Vakgroep Nederlands van de Universiteit Debrecen na de De Ruyter-herdenking op 13 februari 2023

Gábor Pusztai benadrukte in zijn toespraak dat de bevrijding van 1676 een vreedzame bevrijding was. Soms wordt admiraal Michiel de Ruyter in Hongarije neergezet als een agressieve militair die met dreigingen en met wapens in de hand de galeislaven bevrijdde, maar niets is minder waar. De Nederlandse admiraal gebruikte zijn diplomatieke vaardigheden en met behulp van geduldige onderhandelingen bereikte hij dat de Spaanse onderkoning van Napels de Hongaarse predikanten vrijliet. Deze vreedzame bevrijding moge een voorbeeld zijn voor iedereen, ook in onze tijd. Na hun vrijlating werden de Hongaren naar Venetië gebracht vanwaar ze naar Zwitserland gingen. Ze konden jarenlang niet terugkeren naar hun vaderland. De laatste overwinning van admiraal De Ruyter was de bevrijding van de galeien. Twee en half maanden later, op 22 april 1676 raakte hij tijdens een zeeslag tegen de Fransen zwaargewond en een week later bezweek de 70-jarige admiraal aan zijn verwondingen. Zijn stoffelijk overschot kreeg een rustplaats in de crypte van de Nieuwe Kerk in Amsterdam.

De bevrijding van galeislaven staat al eeuwenlang symbool voor de betrekkingen tussen de twee landen. Het monument in Debrecen is een herin-

neringsplaats van de Hongaars-Nederlandse betrekkingen waar we elk jaar onze eer kunnen betuigen aan de Nederlandse admiraal. Herinnering is immers niet alleen een terugblik naar het verleden maar ook de versterking van een gezamenlijke identiteit en toekomst.

Noten

- ¹ Zie hierover meer in: Bitskey & Pusztai, *Michiel de Ruyter és Magyarország*; Csorba, 'A gályarab-kultusz töredezett emléke.'; Csorba, 'Die Rezeption des Martyriums der ungarischen calvinistischen Galeerensklaven.'; Csorba, 'A gályarabok emlékérméi.'; Bujtás, 'Lelkészatás egy holland hadihajó fedélzetén.'; Bujtás, 'Het beeld van Nederland van de tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten.'; Pusztai, 'Michiel Adriaenszoon de Ruyter a holland nemzeti hős.'; Pusztai, *Michiel de Ruyter*; Pusztai, 'Gedenkzuil voor De Ruyter.'; Pusztai, 'A szabadító emlékezete.'; Pusztai, 'Michiel de Ruyter in der ungarischen Erinnerung.'; Pusztai, 'Admirális a reformátorok között.'

Bibliografie

- Bitskey, István & Pusztai, Gábor (red). 2008. *Michiel de Ruyter és Magyarország*. [Michiel de Ruyter en Hongarije] Debrecen: Néderlandisztika Tanszék.
- Bujtás, László Zsigmond 2019. 'Lelkészatás egy holland hadihajó fedélzetén – Gilles Viret, a gályarab prédikátorok "ismeretlen" ismerőse'. [Predikantenwijding aan boord van een Nederlands schip – Gilles Viret, de onbekende vriend van de Hongaarse galeislaven] Berecz, Ágnes (red). *Lelkészek, nemesek, polgárok. Tanulmányok a Ráday Gyűjteményből*. [Predikanten, edellieden, burgers. Studies uit de Ráday-Collectie] Budapest: Ráday Gyűjtemény, 9–32.
- Bujtás, László Zsigmond 2017. 'Het beeld van Nederland van de tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten'. *Acta Neerlandica*. 14, 89–120.
- Csorba, Dávid 2018. 'A gályarab-kultusz töredezett emléke.' [De gefragmenteerde herinnering van de galeislaven-cultus]. *Historia Ecclesiastica*. 9, 85–94.
- Csorba, Dávid 2017. 'Die Rezeption des Martyriums der ungarischen calvinistischen Galeerensklaven.' Takács, Miklós; Varga, S. Pál & Katschthaler, Karl (red). *Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher*

- Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848.* Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 91–103.
- Csorba, Dávid 2016. ‘A gályarabok emlékérméi.’ [Gedenkpenningen van de galeislaven]. *Egyháztörténeti Szemle*. 17.3: 90–95.
- Pusztai, Gábor 2008. ‘Michiel Adriaenszoon de Ruyter a holland nemzeti hős.’ [Michiel Adriaenszoon de Ruyter de nationale held van Nederland]. Bitskey, István & Pusztai, Gábor (red). *Michiel de Ruyter és Magyarország*. [Michiel de Ruyter en Hongarije] Debrecen: Néderlandisztika Tanszék.
- Pusztai, Gábor 2009. *Michiel de Ruyter*. Budapest: Kontaktus.
- Pusztai, Gábor 2011. ‘Gedenkzuil voor De Ruyter.’ *Acta Neerlandica*. 8, 175–187.
- Pusztai, Gábor 2017. ‘A szabadító emlékezete: Michiel de Ruyter a magyar emlékezetben.’ Bárány Attila et al. (red). *Németalföld emlékei Magyarországon – magyar–holland kapcsolatok*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 155–165.
- Pusztai, Gábor 2017. ‘Michiel de Ruyter in der ungarischen Erinnerung.’ Takács, Miklós; Varga, S. Pál & Katschthaler, Karl (red). *Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 44–57.
- Pusztai, Gábor 2020. ‘Admirális a reformátorok között: A debreceni Ruyter utca névadójáról.’ [Admiraal onder de reformatoren: Over de naamgeving van de Ruyterstraat in Debrecen]. *Debreceni Szemle*. 28.2: 137–147.